

STRUKTURA REČENICE U GOVORU

Dužanka Vuletić i studenti
Fakultet za defektologiju – Zagreb

UDK: 80
Originalan znanstveni rad

Prispjelo: 20. 05. 1980.

SAŽETAK

Zadatak je logopedске rehabilitacije da govor osoba s poremećajima verbalne komunikacije dovede do normale ili joj ga približi. Rad će biti efikasniji, rezultati brži i korisniji ukoliko osobe s oštećenjima govora nauče ono što je u govoru češće, uobičajenije.

Stoga smo u nekim prethodnim radovima ustanovili učestalost glasova govora, slogovnu strukturu leksičke i fonetske riječi, sastavili mali rječnik najučestalijih riječi u govoru i rangirali vrste riječi prema čestoti. Nastavljajući rad u tom smjeru okrenuli smo se organizaciji govora, i to najprije rečenici.

Cilj nam je bio da ustanovimo kakve su rečenice najučestalije u govoru, i to po sadržanom broju riječi i po vrstama.

Snimljen je govorni materijal u trajanju od 15,5 sati, koji je, transkribiran, sadržavao 34.910 riječi ili 5.417 rečenica.

Rečenice su, zatim, svrstane prema sadržanom broju riječi. Našli smo da su u govoru najučestalije rečenice koje su sastavljene od 1 do 7 riječi i da je 87% svih rečenica u tom rasponu.

Nakon toga izvršili smo analizu rečenica na osnovi Gramatike hrvatskoga ili srpskog jezika Brabeca, Hraste i Živkovića.

Razvrstali smo rečenice po sadržaju i našli da pretežu izjavne (71,81%), slijede upitne (17,92%), pa usklične (10,26%).

Zatim smo razvrstali rečenice po sastavu. U govoru su najučestalije proste proširene rečenice (38,21%), slijede eliptične (18,76%), pa proste neproširene (11,74%), zavisno složene (9,49%), nezavisno složene (7,95%), nedovršene (5,55%), mnogostruko složene (4,65%) i rečenični nizovi (3,64%).

U daljnjoj analizi našli smo da su među nezavisno složenim rečenicama najčešće sastavne (57,54%), slijede suprotne (32,01%), a preostalih 10% otpada na rastavne, isključne i zaključne.

Među zavisno složenima najčešće su objektivne kompletivnog tipa (26,26%), vremenske (21,59%) i uzročne (15,37%), što ukupno čini 63,22% svih zavisno složenih rečenica. Preostalih 36,78% otpada na objektivne, predikatne, atributne, pogodbene, posljedične, namjerne, mjesne, načinske, poredbene i dopusne rečenice. Poredbene i dopusne veoma su rijetke i u okviru zavisno složenih rečenica predstavljaju po 0,78%.

Rezultati rada mogu poslužiti kao osnovica za sastavljanje rečenica koje bi se najbrže uklopile u govor i pomogle što bržem uključivanju u govorne – životne situacije onima kojima je potrebno da ovladaju ili ponovo ovladaju rečeničnim strukturama.

1. Jedan od zadataka logopedije jest da proučava i pronalazi načine i sredstva kojima osobe s poremećajima govora mogu ispraviti ili poboljšati svoj izraz, što znači dovesti ga do normale ili joj ga približiti. Normalan se govor može donekle defini-

rati gramatikom, nekim logopedskim i fonijatrijskim kategorijama, no mnogo toga ostaje nedorečeno. Jer govor je toliko bogat, ima toliko općih i individualnih varijanti koje se isprepliću da nije moguće potpuno razgraničiti definicijama nor-

malan od patološkog govora. Pa ipak, i laik može raspoznati govorni poremećaj kod pojedinaca. Raspoznavanje ovisi o izraženosti poremećaja bilo u kvantitativnom ili kvalitativnom smislu, o učestalosti i konzekventnosti greški. Naime, sve se kategorije govornih poremećaja javljaju u svih ljudi u nekim prilikama koje su stjecaj vanjskih ili unutarnjih, osobnih okolnosti: teške govorne situacije, umor, uzbuđenja, bolesti.

Spomenuta učestalost greški kao kriterija za prepoznavanje govornog poremećaja često je vezana uz učestalost pojavnosti nekih jezično-govornih kategorija. Neke su jezično-govorne kategorije učestalije od drugih, upotrebnije su, svakidašnjije. Tako, npr., poremećaj glasa 'S' oštećuje govor mnogo više negoli poremećaji glasova 'F', 'Dž' ili 'Đ', jer je prvi čest, a potonji su veoma rijetki u govoru. Saznanje o redoslijedu učestalosti pomaže logopedu pri planiranju terapije. Ispravljanjem češćih glasova govor se brže približava normali.

U terapiji afazija logopedi se susreću i s problemima leksika i govorne organizacije u smislu morfologije i sintakse. Nije svejedno nekome tko raspolaže s desetak riječi koje će nove riječi što brže naučiti. One moraju biti upotrebljive odmah, svaki dan, moraju biti korisne, i to maksimalno, a to isto vrijedi i za rečenicu koja će omogućiti maksimalno korisnu kombinaciju tih riječi.

Da bismo pomogli logopedima u radu s osobama oštećena govora, donekle ori-

jentirali redoslijed rehabilitacije, do sada smo uz pomoć studenata na opsežnom materijalu utvrdili učestalost glasova u hrvatskosrpskom govoru¹, što je poslužilo kao osnovica za sastavljanje testa artikulacije² koji ujedno upućuje na redoslijed rehabilitacije. Utvrdili smo odnose među glasovima i među kategorijama glasova te strukturu leksičke i fonetske riječi.

Na temelju opširnog, ali za ovu svrhu ipak relativno skučenog govornog materijala, sastavili smo rječnik najučestalijih riječi³, a namjeravamo ga proširiti na većem govornom materijalu. Riječi iz istog govornog materijala razvrstali smo prema učestalosti pojedinih vrsta.

Logično je da istraživanje nastavimo organizacijom govora, morfologijom i sintaksom. Ovaj je rad rezultat istraživanja rečenice.

2. Cilj nam je bio da ustanovimo kakve su rečenice najučestalije u govoru.

Utvrđivanje učestalosti rečenica po kvantitativnim i kvalitativnim mjerilima mislimo da bi moglo koristiti u prvom redu u logopedskom radu s osobama s afazijom. Orijentacijski bi se rezultati mogli primijeniti i u radu s djecom sa zakašnjelim razvojem govora. Kažemo orijentacijski, jer se naše analize odnose na govor odraslih. Vjerujemo da bi naši rezultati mogli koristiti i u sastavljanju početnih tečajeva (udžbenika govornog jezika) za hrvatskosrpski jezik jer, koliko nam je poznato, do sada su sastavljani

¹ Vuletić, D.: O učestalosti nekih elemenata govora, *Defektologija*, XI (1975), 1, str. 31-37.

² Vuletić, D.: Test artikulacije, Fakultet za defektologiju, Zagreb, 1977.

³ Vuletić, D. i M. Kordić: O učestalosti nekih elemenata govora II, *Defektologija*, XIV (1978), 1-2, str. 39-49.

intuitivno i empirijski. U tome sastavljanju može pomoći i ranije spomenuti rječnik najučestalijih riječi.

Istraživanje rečenice zadalo nam je velikih poteškoća. Za dva prethodna istraživanja imali smo neke modele, neka ranija naša ili strana istraživanja. Za govornu rečenicu, na žalost, ništa. Sve što smo našli odnosilo se na pisane tekstove, a pisani je tekst dotjeran, u skladu s gramatikom, a ako od nje odstupa, onda je to proizvoljno, svjesno, pa, prema tome, u odbijanju, opovrgavanju gramatike, opet gramatično u svojoj negaciji. Govorna je gramatika vesela, neobuzdana, ne misli na pravila, dopunjava i obogaćuje sebe okolinom, intonacijom, glasom, izrazom lica, a pri tom zatajuje sebe. A to je teško analizirati čvrstim gramatičkim definicijama. Osim toga, u ranijim našim istraživanjima radilo se o elementima govora koji su manje-više jednoznačni. Rečenica to nije, a posebno to nije govorna rečenica.

3.1. Istraživanje smo započeli prikupljanjem govornog materijala. Postupak je bio isti kao i pri skupljanju govornog materijala za rječnik najučestalijih riječi. Sedmero studenata snimilo je ukupno 15,5 sati govorenja u raznim govornim situacijama, što transkribirano iznosi 162 stranice teksta.

Govor je snimljen u zagrebačkim stanovima, u studentskim domovima, u seoskoj kući u blizini Zagreba, u baraci pokraj gradilišta, u trgovinama, na Fakultetu za defektologiju (stručni sastanak), u kavani.

Osobe čiji je govor sniman uglavnom nisu znale da se snima, osim studenata

koji su snimali. Samo u tri razgovora u stanovima i kod jednog razgovora u studentskom domu prisutni su znali za snimanje.

U razgovorima je sudjelovalo 76 osoba starih od 16 do 50 godina i po zastupljenosti među govornicima i u odnosu na količinu snimljenog materijala. Ženâ ima nešto više negoli muškaraca. Profesije govornika su najrazličitije: ima učenika, studenata, nekvalificiranih i kvalificiranih radnika, službenika, prodavača, poljoprivrednika, kućanica, profesora, inženjera, tehničara i jedna glumica. Samo pet profesija nije identificirano (dućan). Naobrazba govornika bila je od nezavršene osnovne škole do završenog fakulteta.

Osim navedenih osoba u nekim je razgovorima bilo prisutno i nekoliko male djece. Međutim, kako je količina njihova govora minimalna, a tako i njihov utjecaj na modificiranje govora odraslih, nismo obradili njihov govor, ionako teško razumljiv.

3.2. Obrada podataka započela je pravo već transkribiranjem teksta s magnetofonske vrpce na papir. Naime, trebali smo definirati rečenice. A rečenice u govoru nisu, kao što su to najčešće u pisanom tekstu, jasne sintaktičke cjeline. Ima ih nedovršenih, tek naznačenih, izmiješanih misli, a prema tome i izraza, nadopunjavanja, ponavljanja, umetanja, izostavljanja, a katkada i nekoliko pomenutih kategorija skupa. Gotovo bismo rekli kaos. A to ipak nije kaos, jer je takav govor posve razumljiv, primjeren situaciji i kontekstu. Ono što se sintaktički može činiti nepotpunim, tek naznačenim, samo je normalna ekonomičnost govora

koji se reducira i modificira u funkciji drugih informacija.

U tom prividnom kaosu trebalo je omediti rečenice. Kako nismo imali na raspolaganju stvarni kontekst (prostor, predmete, osobe), oslonili smo se na govorni kontekst i na intonaciju. Govorni kontekst pružio nam je podlogu za omeđivanje rečenica prema smislu, a intonacija nam je te međe potvrdila. Prema tome, smisao teksta i intonacija bili su kriteriji kod transkripcije.

3.3. Nakon što su rečenice transkribirane, pobrojili smo ih, svrstali prema broju riječi koje svaka od njih sadrži i rangirali ih.

3.4. Iza toga pristupili smo analizi rečenice. Osnovica za analizu bila nam je Gramatika hrvatskoga ili srpskog jezika koju su sačinili Ivan Brabec, Mate Hraste i Sreten Živković⁴, no nismo je mogli striktno primijeniti baš s obzirom na prividnu kaotičnost govorenja. Naime, nismo se uvijek mogli osloniti na formalne gramatičke oznake prema kojima bismo mogli svrstati rečenice. I u tom poslu, kao i u transkribiranju rečenica, pomogli su nam kontekst i intonacija.

3.4.1. Najprije smo rečenice analizirali po sadržaju i svrstali ih u izjavne, upitne i usklične.

3.4.2. Po sastavu podijelili smo rečenice na proste, proste proširene, nezavisno slo-

žene i zavisno složene, te na rečenične nizove i na mnogostruko složene rečenice.

Nezavisno složene rečenice svrstali smo u kategorije: sastavne, suprotne, rastavne, isključne i zaključne rečenice.

Zavisno složene rečenice razvrstali smo u subjektne, predikatne, atributne, objektne i adverbne, a ove posljednje razložili smo na poredbene, mjesne, vremenske, uzročne, posljedične, namjerne, pogodbene, načinske i dopunske rečenice.

Eliptične smo rečenice tretirali kao posebnu kategoriju i nismo ih svrstali prema njihovom sastavu. To isto vrijedi i za rečenične nizove i za mnogostruko složene rečenice. Kao posebnu kategoriju tretirali smo i nedovršene rečenice i nismo ih posebno analizirali. One su tek naznačene riječima, tek započete, a završetak im je u stvarnom kontekstu.

Pokušali smo analizirati i rečenični niz, mnogostruko složene rečenice, eliptične i nedovršene, ali smo u govornoj složenosti, isprepletenosti, živosti upali u takve poteškoće da nam se činilo kako je jedini izlaz da one ostanu u svojim osnovnim kategorijama.

Navodim jednu od najjednostavnijih primjera, a napominjem da imamo i rečenicu od 84 riječi s odgovarajućim brojem rečenica: – Ja, kad fulam, »đaj, ja ću ti!« – Uzeta ovako, rečenica nema smisla. Ali, iz konteksta znamo da dvije

⁴ I. Brabec, M. Hraste, S. Živković: Gramatika hrvatskoga ili srpskog jezika, Školska knjiga, Zagreb 1952. Osim spomenute Gramatike konzultirali smo i Pregled gramatike hrvatskosrpskog jezika Težaka i Babića, Školska knjiga, Zagreb, 1966, te Priručnu gramatiku hrvatskoga književnog jezika koju je sastavila grupa autora u organizaciji Zavoda za jezik Instituta za filologiju i folkloristiku u Zagrebu, a izdala Školska knjiga 1979.

djevojke razgovaraju o pletenju. Jedna kaže da joj majka ne pomaže pri pletenju, a druga odgovara: – A moja mama nije takva. Ja, kad fulam, »daj, ja ću ti!« – Manjka »moja majka kaže« i »pomoći«, pa bi rečenica trebala glasiti – Ja, kad fulam, moja majka kaže »daj ja ću ti pomoći!« –

To bi mogla biti vremenska rečenica (ili pogodbena, ako prevedemo u »Ja, ako fulam...«, mogla bi biti objektna (a i upravni govor mogao bi se razložiti u dvije rečenice), eliptična ili nedovršena, a, naravno, i mnogostruko složena. Mi smo je uvrstili u eliptične, jer nam se čini da je to njena osnovna karakteristika. A, naglašavam, ova je rečenica jedna od najjednostavnijih iz ove posljednje četiri kategorije.

Ma kako takve rečenice čudno izgledale izdvojene iz konteksta, one su ipak potpune i suvisle kad su uronjene u stvarni kontekst koji u našem govornom materijalu proviruje iz govornog konteksta i iz načina govorne realizacije. Taj stvarni kontekst nadomještava riječi koje bi uz njega bile suvišne, jer govor u stvarnom kontekstu izbjegava tautologije. Analiza na bazi normativne gramatike nužno nas je navela na ograničenja (možda sakaćenja?) prikaza strukture rečenica, no vjerujemo da će i takva poslužiti svrsi.

4. Rezultati

4.1. Rezultati našega rada su slijedeći: govor koji smo snimili sadrži ukupno 34.910 riječi, a te su raspoređene u 5.417 rečenica, što znači da je prosječan broj riječi po rečenici 6,4445. Međutim, kako

je taj prosječan broj riječi manje-više nekorisna informacija, jer je raspon ogroman (od 1 do 84 riječi), a koncentracija nema svoj vrh na tom prosjeku, prikazujemo tabelarno i grafički raspored rečenica svrstanih po broju riječi:

Broj riječi	Broj. reč.	%
1	476	7,87
2	627	11,57
3	617	11,39
4	703	12,98
5	676	12,48
6	491	9,06
7	376	6,94
8	309	5,70
9	201	3,71
10	167	3,08
11	109	2,01
12	116	2,14
13	69	1,27
14	81	1,50
15	53	0,98
16	44	0,81
17	53	0,98
18	29	0,53
19	29	0,53
20	25	0,46
21	18	0,33
22	22	0,41
23	13	0,24
24	8	0,15
25	14	0,26
26	10	0,18
27	4	0,07
28	6	0,11
29	8	0,15
30	2	0,04
31	7	0,13
32	6	0,11
33	8	0,15
34	4	0,07

35	5	0,09
36	2	0,04
37	1	0,02
38	3	0,06
39	1	0,02
41	2	0,04
42	1	0,02
43	1	0,02
44	3	0,06
45	2	0,04
47	4	0,07
48	1	0,02
52	1	0,02
54	1	0,02
57	2	0,04
58	1	0,02
60	2	0,04
62	1	0,02
67	1	0,02
84	1	0,02

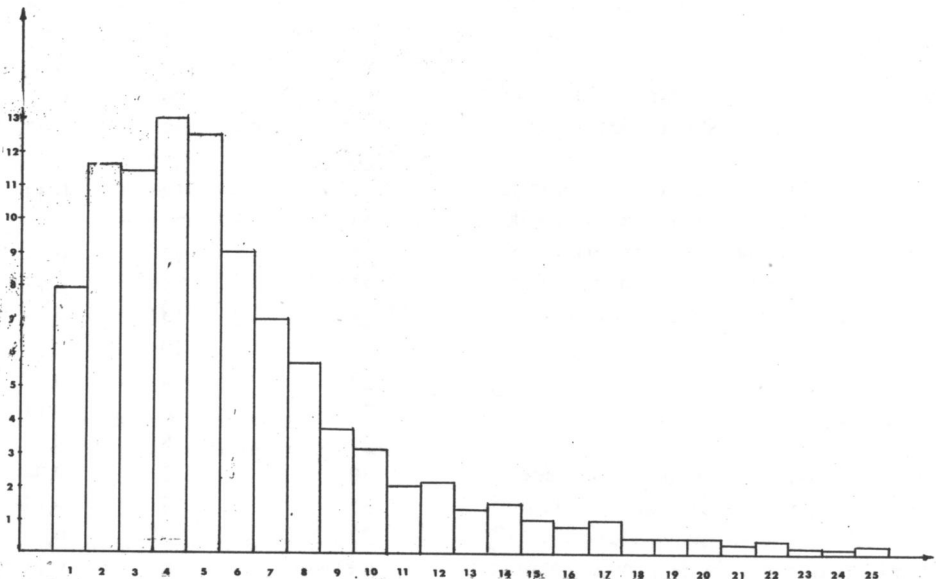
Ukupno: 5.417 99,09

Iz tablice i grafikona vidljivo je da su u govoru najbrojnije rečenice sastavljene od jedne, dvije, tri, četiri, pet, šest i sedam riječi, a među njima prevladavaju one od dvije, tri, četiri i pet riječi. Takav raspored rečenica po broju sadržanih riječi pokazuje da je govorna rečenica pretežno kratka.

Rečenice od jedne riječi eliptične su rečenice. Nadopunjene su kontekstom. Najčešće su to odgovori »da«, »ne«, uz vici, pozdravi, te priloga mjesta, vremena i načina.

Struktura rečenica od dviju riječi najčešće je slijedeća: glagol – imenica ili zamjenica, ili pak glagol – prilog.

Rečenice od tri riječi pretežno su sastavljene od glagola i od dvije od slijedećih vrsta riječi: imenica, zamjenica, priloga, prijedloga, te rijetko brojeva.

Grafikon br. 1

Od rečenice od četiri riječi dalje, uz prostu proširenu rečenicu koja prevladava do rečenice od osam riječi, počinju se javljati i složene rečenice. Što rečenica više raste po broju riječi, to joj i struktura postaje raznovrsnija i složenija, pa se sve više javljaju rečenični nizovi, te mnogostruko složene rečenice.

Eliptičnih i nedovršenih rečenica ima u svim kategorijama rečenica do dvadeset i pet riječi koje smo i prikazali grafički, jer su one s većim brojem riječi u našem govornom materijalu, a vjerujemo i inače, rijetke.

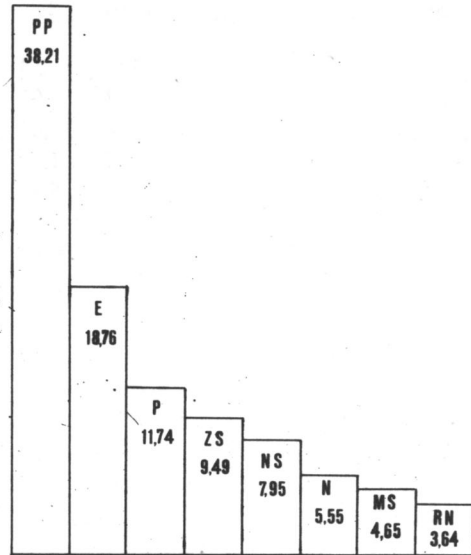
4.2. Slijedila je analiza rečenica po sadržaju. Dobili smo slijedeće rezultate:

od 5.417 rečenica ima ukupno
 izjavnih 3.890 ili 71,81%
 upitnih 971 ili 17,92%
 uskličnih 556 ili 10,26%

Izjavne rečenice obuhvaćaju više od dvije trećine govora. To su rečenice s velikim rasponom broja riječi, dok su upitne, a pogotovo usklične, kratke.

4.3. Iz analize rečenice po sastavu dobili smo slijedeće rezultate:

Rečenice	broj reč.	%
Proste	636	11,74
Proste proširene	2.070	38,21
Nezavisno složene	431	7,95
Zavisno složene	514	9,49
Mногоstruko složene	252	4,65
Rečenični nizovi	197	3,64
Eliptične	1.016	18,76
Nedovršene	301	5,55
Ukupno:	5.417	99,99

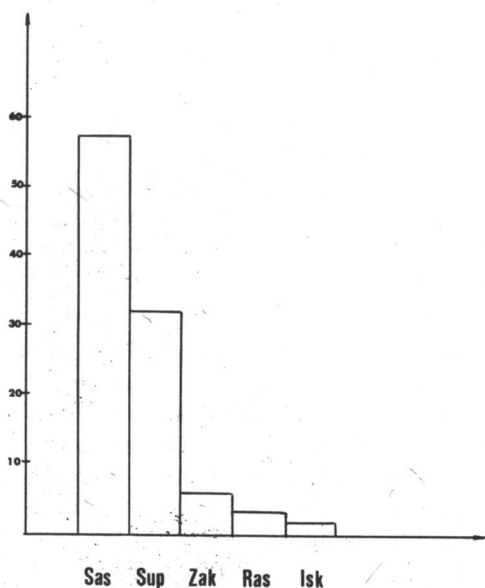
Grafikon br. 2

Kratice na grafikonu znače: PP = proste proširene rečenice, E = eliptične, P = proste, ZS = zavisno složene, NS = nezavisno složene, N = nedovršene, MS = mnogostruko složene i RN = rečenični nizovi. Brojke ispod kratica označavaju postotak zastupljenosti pojedinih vrsta rečenica.

Najučestalije su proste proširene rečenice, a koncentrirane su u rečenicama s manjim brojem riječi, koje su i najbrojnije. Daleko iza njih slijede eliptične, no ipak relativno česte, što je normalno u dijaloškom obliku govora kakav je pretežno u našem govornom materijalu, a i u svakidašnjim situacijama. S prostim rečenicama počinje postepeno opadanje da bi završilo rečeničnim nizom.

4.3.1. Nezavisno složene rečenice (431) razložili smo dalje na:

Rečenice	broj	%
sastavne	248	57,54
rastavne	13	3,01
suprotne	138	32,01
isključne	7	1,62
zaključne	25	5,80
Ukupno:	431	100,00

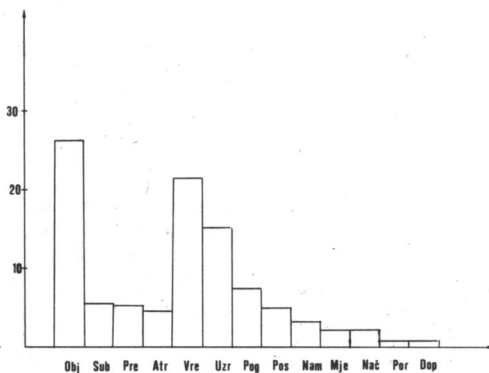
Grafikon br. 3

Među nezavisno složenima najučestalije su sastavne i suprotne koje ukupno čine 90% nezavisno složenih rečenica. Ostale se, a posebno isključne, veoma rijetko javljaju.

4.3.2. Zavisno složene rečenice podijelili smo na objektne, subjektne, predikatne, atributne, te adverbne koje ukupno čine 58,56% zavisno složenih rečenica, ali ove posljednje ne prikazujemo kao za-

jedničku kategoriju, već razložene, a postoci su im izračunati u odnosu na ukupnu masu zavisno složenih rečenica (514).

Rečenice	broj	%
Objektne	135	26,26
Subjektne	27	5,25
Predikatne	28	5,45
Atributne	23	4,47
Mjesne	11	2,14
Vremenske	111	21,59
Uzročne	79	15,37
Namjerne	17	3,31
Pogodbene	38	7,39
Načinske	11	2,14
Posljedične	26	5,06
Dopusne	4	0,78
Poredbene	4	0,78
Ukupno:	514	99,99

Grafikon br. 4

Objektne, vremenske i uzročne rečenice najčešće su među zavisno složenim rečenicama i ukupno čine 63%, dok je preostalih 37% razdijeljeno na 10 vrsta složenih rečenica. Najčešći model po kojem su sastavljene objektne rečenice jest: -

Rekao je da ...-, - Mislim da ...-, itd. Takve su rečenice, prema P. Guberini, kompletivnog tipa⁵. Vremenske i uzročne rečenice formalno smo dijelili prema upotrebi veznika, no po smislu vremenske bi često mogle pripadati podjednako bilo jednoj bilo drugoj kategoriji. Doduše, na isti bismo način mogli izmiješati još neke kategorije rečenica, no spominjemo samo ove, jer su najbrojnije. Tako, npr., rečenica - Ljuti me, kad me ovako zeza. - koju smo, prema vezniku, svrstali u vremenske, po smislu može glasiti - Ljuti me, jer me ovako zeza. - i tako prijeći u uzročne. Govorimo o jednom dijelu vremenskih koje imaju taj ambivalentni karakter jer, naravno, ima i onih koje su zaista samo vremenske. Željeli smo naglasiti nesiguran vremenski karakter jednog dijela vremenskih rečenica koje su ubrale veći postotak zastupljenosti na račun uzročnih.

5. Proveli smo gramatičku analizu 5.417 rečenica sastavljenih od 34.910 riječi. Analiza se zasnivala na formalnim kategorijama normativnih gramatika koje su očito izrađene na pisanim tekstovima. Bilo je teško primijeniti takve

kategorije na analizu govora, jer je govor upotpunjen kontekstom i načinom govorne realizacije koji potiru potrebu gramatičke i leksičke dorečenosti. A zbog ogromnog bogatstva mogućnosti i ostvarenja što ih govor pruža vrlo je teško sastaviti takvu govornu gramatiku koja bi razvrstala sve te mogućnosti u kategorije tako da se obuhvati i forma teksta i forma govorne realizacije.

Ipak, uza sva sputavanja, a možda baš zahvaljujući njima, uspjeli smo razvrstati naš govorni materijal uz blaga sakaćenja. Došli smo do nekih rezultata koji mogu pomoći logopedima, a i drugima, u sastavljanju tekstova za rehabilitaciju, odnosno učenje jezika.

Učestalost pojedinih kategorija rečenica razvrstanih prema broju riječi, prema sadržaju i sastavu, te njihove uzajamne kombinacije mogle bi poslužiti kao osnovica za sastavljanje rečenica koje bi se najbrže uklopile u govor i pomogle što bržem uključivanju u govorne - životne situacije onima kojima je potrebno da ovladaju ili ponovno ovladaju rečeničnim strukturama.

⁵ Guberina, P.: Valeur logique et valeur stylistique des propositions complexes, Ed. Epoha, Zagreb, 1954, str. 169-176.

Summary

Since in previous studies the frequency of sounds, syllabic structure of lexical and phonetical words, as well as words, used in everyday speech has been determined by the present author, the aim of this study was to determine which sentences are most frequent in speech, not only in regard to their lengths but in regard to their kinds as well. 15.5 hours of everyday speech were recorded. The transcribed material consisted of 34.910 words and 5.417 sentences, respectively. First the sentences were classified according to their length. It was found that the most frequently used sentences are those consisting of one to seven words, i.e. they comprised 87 percents of the whole material studied. According to contents the most frequent sentences are declarative (27,81%), interrogative (17,92%), and exclamatory (10,26%).

We also grouped the sentences according to their structure. We found that the simple sentences are most frequently used in everyday speech (38,21%), followed by the elliptic sentences (18,76%), the simple sentences consisting of only the subject and the predicate (11,74%), complex dependent sentences (9,49%), complex independent sentences (7,95), nonfinite sentences (5,55%), and complex sentences consisting of a series of independent clauses (3,64).

The results of this study can be used as a basis for a construction of a series of sentences which might be most useful in everyday speech situations to persons who have to acquire/require sentence structures.